

Bijlage D – Programma van eisen
Voor de opstelling van een soortenmanagementplan (SMP) ten behoeve
van de
Gemeenten Mook en Middelaar en Genneep

Opdrachtgevers	Gemeenten Mook en Middelaar en Genneep
Datum	17-11-2025
Status	Definitief
Documentnummer	854828

Inhoud

1	Algemeen.....	3
2	Inleiding en aanleiding.....	3
3	Beschrijving opdracht.....	3
4	Kenmerken gemeenten	4
4.1	Mook en Middelaar	4
4.2	Gennep.....	4
5	Context van de opdracht	4
5.1	Beleidskaders en juridische kaders.....	4
5.2	Onderzoeksgebied	4
5.3	Maatregelen	4
5.4	Diersoorten	5
6	Inhoud en omvang van de opdracht.....	5
7	Planning	6
8	Innovatie en methodiek.....	7
9	Andere relevante uitgangspunten	7
9.1	Projectorganisatie en communicatie.....	7
9.2	Inzet van personeel en partners	7
9.3	Inhoud SMP	7
9.4	Kwaliteitsborging.....	8

Bijlage 1 Plan van Aanpak

1 Algemeen

Door een aanbieding te doen en door het rechtsgeldig ondertekenen van dit document stemt Contractant in met de eisen als genoemd in dit programma van eisen.

In dit programma zijn de eisen beschreven die aan de onderstaande diensten worden gesteld. Het is belangrijk dat Contractant zich committeert aan deze eisen.

Het ondertekenen van de overeenkomst wordt gezien als definitief gunningsbesluit.

2 Inleiding en aanleiding

Door het in werking treden van de Omgevingswet op 1 januari 2024, is de gebiedsgerichte ontheffing als genoemd in de Wet Natuurbescherming overgegaan in een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit. Hierbij dient dus rekening te worden gehouden met het wettelijk kader van de Omgevingswet.

Op grond van de (inter-)nationale klimaatwetgeving hebben gemeenten een inspanningsverplichting in het verzorgen en faciliteren van de verduurzaming van de gebouwde omgeving.

Pand- en woningeigenaren moeten, onder andere bij na-isolatie van hun pand of woning, rekening houden met beschermde diersoorten in of bij de woning, zoals de gierzwaluw, huismus en diverse vleermuissoorten. Deze verplichting is veelal onbekend bij particulieren. De provincie is bevoegd gezag als het gaat om de naleving van deze verplichting.

Deze verplichting is een vrij dure opgave, aangezien een ecologisch onderzoek op adresniveau al gauw enkele duizenden euro's kost. Daarnaast is dit een tijdrovende opgave, aangezien er op meerdere momenten in een periode metingen moeten worden gedaan. Isolatie is juist vaak snel gedaan en dit leidt ertoe dat particulieren de verduurzaming uitstellen of wellicht zelfs de ecologische verplichtingen negeren.

Gemeenten willen en moeten verduurzaming stimuleren en faciliteren, maar kunnen niet veel veranderen aan de lange doorlooptijden van bijvoorbeeld een ecologisch onderzoek. Wel kunnen gemeenten ervoor zorgen dat zij voor hun eigen gebouwde omgeving een soortenmanagementplan (SMP) laten opstellen. Dit soortenmanagementplan kan worden gevoegd bij de aanvraag van een omgevingsvergunning voor het gehele gebied. Dit zorgt ervoor dat particulieren op dit SMP kunnen leunen bij het uitvoeren van werkzaamheden aan hun woning.

3 Beschrijving opdracht

Het ontwikkelen van een gebiedsdekkend soortenmanagementplan (SMP), inclusief het verzorgen en begeleiden van de aanvraagprocedure voor de omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit voor het SMP-gebied bij het bevoegd gezag. Dit is inclusief ondersteuning bij een eventuele bezwaar- en beroepsprocedure. Eerder is al een separaat plan van aanpak voor het SMP opgesteld. Er dient op basis van dit plan van aanpak te worden voortgeborduurd. Dit plan van aanpak is toegevoegd als bijlage 1.

4 Kenmerken gemeenten

4.1 Mook en Middelaar

De gemeente Mook en Middelaar heeft 4.408 adressen, waarvan er 3.761 woningen zijn (CBS – peildatum 2024).

Deze adressen zijn verdeeld over de vier kernen Molenhoek, Mook, Middelaar en Plasmolen. De oppervlakte van de gemeente is 18,81 km², waarvan 17,38 km² bestaat uit land en 1,43 km² uit water.

4.2 Gennep

De gemeente Gennep heeft 9.685 adressen, waarvan er 7.770 woningen zijn (CBS – peildatum 2024). Deze adressen zijn verdeeld over de vijf kernen Gennep, Milsbeek, Ven-Zelderheide, Ottersum en Heijen. De oppervlakte van de gemeente is 58,4 km², waarvan 56,9 km² bestaat uit land en 1,5 km² uit water. De oppervlakte van het bebouwde gebied bedraagt ca. 7,18 km².

Beide gemeenten tezamen zullen hierna worden aangeduid met “de Gemeenten”.

5 Context van de opdracht

De opdracht moet worden uitgevoerd binnen de hieronder genoemde kaders en uitgangspunten.

5.1 Beleidskaders en juridische kaders

Het soortenmanagementplan (SMP) dat door contractant wordt opgesteld, dient te voldoen aan alle eisen als genoemd in de landelijke en provinciale wet- en regelgeving en jurisprudentie waaronder:

- De Klimaatwet en het Klimaatakkoord
- De landelijke werkwijze rondom natuurvriendelijk isoleren (NVI)
- Habitatrichtlijn
- Vogelrichtlijn

Voor een toelichting op de juridische kaders en wettelijke eisen wordt verwezen naar hoofdstuk 3 van het Plan van Aanpak.

5.2 Onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied van het SMP omvat het bebouwde gebied van Gemeenten, met uitzondering van bedrijventerreinen en het buitengebied. Binnen dit gebied vallen dus alle niet-industriële functies zoals woningen, kantoren, winkels en maatschappelijke gebouwen, inclusief huurwoningen. De focus ligt op gebouwen met een bouwjaar van vóór 2000 of met energielabel C of slechter (D, E, F, G).

De volledige toelichting op de afbakening van het gebied is te vinden in hoofdstuk 2.1 van het Plan van Aanpak.

Dit gebied is eveneens de basis voor de prijsvorming.

5.3 Maatregelen

De maatregelen die in de gebiedsgerichte aanpak worden voorzien zijn gericht op ruimtelijke ingrepen aan woningen en gebouwen c.q. de gebouwde omgeving welke van invloed zijn op de beschermde diersoorten als genoemd in de Omgevingswet.

Het gaat daarbij onder andere om de volgende ingrepen op of aan gebouwen:

- Het aanbrengen van spouwmuur- of gevelisolatie;
- Het vervangen of verbeteren van dakbedekking;
- Het plaatsen van zonnepanelen of zonnecollectoren;
- Het vervangen van kozijnen en beglazing;
- Het installeren van warmtepompen of ventilatiesystemen;
- Overige werkzaamheden waarbij de gebouwschil wordt aangepast of geopend.

De volledige opsomming van werkzaamheden is te vinden in hoofdstuk 2.2 van het Plan van Aanpak.

5.4 Diersoorten

Het SMP richt zich op de volgende soorten:

Vogels

- Huismus;
- Gierzwaluw;
- Boerenwaluw;
- Huiswaluw.

Vleermuizen

- Gewone dwergvleermuis;
- Ruige dwergvleermuis;
- Laatvlieger.

Indien de Contractant van mening is dat er aanvullende soorten zijn die meegenomen moeten worden, dan wenst de Opdrachtgever dit af te stemmen middels de Nota van Inlichtingen. De methodes voor de te onderzoeken soorten staan uitgewerkt in hoofdstuk 4.3 van het Plan van Aanpak.

6 Inhoud en omvang van de opdracht

De Gemeenten wensen een gebiedsdekkend SMP opgeleverd te krijgen, inclusief:

- het verzorgen en begeleiden van de aanvraagprocedure voor de twee gebiedsgerichte omgevingsvergunningen voor beide Gemeenten voor en flora en fauna activiteit bij het bevoegd gezag;
- begeleiding bij een eventuele bezwaar- en/of beroepsprocedure.

Het SMP dient te bestaan uit de volgende onderdelen:

1. Ambitie en langetermijnvisie
2. Juridische kaders en wettelijke eisen (beschrijving in hoofdstuk 2 en 3 PvA)
 - a) *beschrijving plangebied**
 - b) *geplande activiteiten, omgevingsvergunning gebruikers en de termijn van de omgevingsvergunning**
 - c) Overzicht van de soorten, functies en verbodsbepalingen
 - d) onderbouwing van het wettelijk belang
 - e) Beschrijving van de alternatievenafweging
 - f) Waarborging van de staat van de instandhouding van de soorten
3. Nulmeting (beschrijving in hoofdstuk 4 PvA)
 - a) *Beschrijving van het onderzoeksgebied**
 - b) Populatie-inschatting en verkenning
 - c) *Beschrijving van het soortengerichte veldonderzoek**
4. Effectenbepaling
 - a) beschrijving van de aanwezige soorten, het belang en effect van activiteit

- b) knelpuntenanalyse
- c) cumulatieve effecten
- 5. Mitigatie- en compensatieplan (beschrijving in hoofdstuk 5 PvA)
 - a) Mitigatie en compensatie van soorten- en functiecombinaties
 - b) bewezen effectieve maatregelen en indien van toepassing experimentele maatregelen
 - c) compensatie en verbetering van het leefgebied (ecologische plus)
 - d) ecologisch werkprotocol en logboek
- 6. Monitoringsplan (beschrijving in hoofdstuk 6 PvA)
 - a) populatie-ontwikkeling in het plangebied inclusief indicatoren waarmee dit wordt bepaald
 - b) Monitoring van belangrijke en kwetsbare functies voor de verblijfplaatsen
 - c) Monitoring van de effectiviteit van de (experimentele) maatregelen
- 7. Management- en administratieplan (beschrijving in hoofdstuk 7 PvA)
 - a) voorwaarden van het doorbelasten van de vergunning aan de vergunningsgebruiker(s)
 - b) administratieve middelen
 - c) acties bij tegenvallende resultaten of incidenten
 - d) draaiboeken met actiepunten, stappen en communicatielijnen
 - e) Planningen, uitgevoerde maatregelen en geplande werkzaamheden

**Onderdeel 2a, 2b, 3a en 3c zijn reeds uitgewerkt in het Plan van Aanpak dat Gemeenten samen met Sweco hebben opgesteld. Ook het vooroverleg met de provincie is in deze fase gevoerd en afgerond. De Provincie heeft daarmee akkoord gegeven op de afbakening van het gebied, de te onderzoeken soorten en de genoemde onderzoeksmethoden. Hoofdstuk 8.1 van het Plan van Aanpak licht de inhoud van het gesprek met de Provincie verder toe.*

De Gemeenten stellen de informatie uit het Plan van Aanpak beschikbaar aan de Contractant. De Contractant dient deze onderdelen te integreren in het uiteindelijke SMP. De focus van de opdracht ligt daarmee op de verdere uitwerking van de onderdelen 1, 2 c t/m f, 3b en 4 t/m 7, inclusief het samenbrengen van alle onderdelen tot een samenhangend en juridisch houdbaar SMP.

Zie hiervoor ook het document “handreiking: opstellen Soortenmanagementplan en pre-Soortenmanagementplan in Limburg” voor meer toelichting omtrent de vereisten aan een soortenmanagementplan. Dit document is opgenomen op de website van de provincie Limburg.¹

7 Planning

Gemeenten wensen binnen twee jaar een goed werkend SMP te hebben inclusief de gebiedsgerichte omgevingsvergunningen. Het belangrijkste is hierbij dat de tijdelijke NVI-werkwijze goed opgaat in het SMP, zodat geen projecten gestaakt hoeven te worden. Contractant neemt de benodigde acties en maatregelen om de overbruggingsperiode tussen de korte- en lange termijn oplossing zo kort en efficiënt mogelijk te houden.

De hierboven genoemde producten dienen opgesteld te worden binnen de hiervoor geldende wettelijke termijnen.

Zie voor meer informatie hoofdstuk 9 van het Plan van Aanpak.

¹ <https://www.limburg.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/soortenmanagementplan/>

8 Innovatie en methodiek

Binnen deze aanbesteding wordt het gebruik van innovatieve methoden voor veldonderzoek aangemoedigd. Contractants worden uitgenodigd om, naast gangbare en erkende onderzoeksmethoden, ook vernieuwende technieken toe te passen die bijdragen aan een hogere datadichtheid, actualiteit en betrouwbaarheid van het Soortenmanagementplan (SMP). Voorbeelden hiervan zijn onder andere sensor-flooding en soortenherkenning middels AI.

Indien dergelijke innovatieve methoden worden voorgesteld, dient de contractant deze te onderbouwen met een gedetailleerde beschrijving van de werkwijze, de verwachte meerwaarde en de wijze van kwaliteitsborging. De voorgestelde methode moet aantoonbaar gelijkwaardig of beter presteren dan gangbare methoden, voldoen aan de kaders van de Omgevingswet en vooraf goedgekeurd zijn door de Provincie Limburg. Innovatieve methodes mogen dan na goedkeuring van de provincie Limburg worden gebruikt naast de reguliere onderzoeksmethodes.

9 Andere relevante uitgangspunten

9.1 Projectorganisatie en communicatie

- a) De werkwijze van Contractant is erop gericht om Gemeenten zoveel mogelijk te ontzorgen. Gemeenten verwachten dat er door de Contractant een persoon wordt aangewezen als centraal aanspreekpunt voor de coördinatie en aansturing van de planning en de uitvoering van de werkzaamheden.
- b) Contractant stemt tenminste eens per twee maanden af met Gemeenten. Bij het gunningscriterium samenwerking en communicatie wordt beschreven hoe de communicatie vorm gegeven gaat worden.

9.2 Inzet van personeel en partners

- a) Vanwege de krapte aan uitvoerend personeel zoals ecologen, is onderaanneming van diensten en/of werken toegestaan. Hierbij is het van belang dat er één aanspreekpunt voor Gemeenten is en Contractant de gewenste kwaliteit bewaakt.
- b) Het betrekken van gegevensleverende organisaties, zoals De Zoogdierverseniging, de Vogelbescherming of Sovon (of vergelijkbare organisaties) om te komen tot een SMP is van meerwaarde voor Gemeenten. Daarnaast kan verkend worden in hoeverre vrijwilligers van bijvoorbeeld natuurorganisaties ingezet kunnen worden.

9.3 Inhoud SMP

- a) Het heeft de voorkeur om uiteindelijk de monitoring op gemeenteniveau (dus op niveau van de individuele Opdrachtgever) te implementeren. Hier dient, zover mogelijk, in het monitoringsplan rekening mee gehouden te worden. Het monitoringsplan is onderdeel van het SMP, maar de uitvoering van het monitoringsplan is geen onderdeel van de opdracht. De uitvoering van het monitoringsplan zal in een later stadium apart worden aanbesteed.
- b) Het SMP bevat kaarten op wijk- en straatniveau, inclusief GIS-bestanden.
- c) Het SMP bevat een uitvoeringsparagraaf met maatregelen per soortgroep.
- d) Waarnemingsbestanden worden verwerkt in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en aangeleverd als GIS-bestand en/of een Excelbestand aan Gemeenten.

9.4 Kwaliteitsborging

- a) De meest recente onderzoeksprotocollen zijn leidend voor de minimale eisen van de onderzoeksprotocollen. Wanneer nieuwe toepasbare protocollen voor gebiedsgericht onderzoek vastgesteld worden, moeten deze worden gebruikt. Deze zijn voor een aantal soorten in ontwikkeling. Indien van deze protocollen wordt afgeweken dient dit ecologisch te worden onderbouwd. De afwijkende protocollen dienen aangetoond net zo betrouwbaar dan wel betrouwbaarder te zijn dan de huidige onderzoeksprotocollen. Dit in afstemming met de Provincie Limburg.
- b) De uitvoerend ecooloog beschikt over de juiste diploma's voor de uitvoering van het schrijfwerk en het veldwerk dat benodigd is voor het SMP en heeft minimaal drie jaar ervaring met ecologische gebiedsprocessen en soortenbescherming. Dit geldt eveneens voor ingeschakelde medewerkers van het uitvoerend ecologisch bedrijf en eventueel ingeschakelde onderaannemers. De uitvoerend ecooloog dient daarnaast te beschikken over:
 - Kennis van de functionaliteit van leefgebieden en beschermde soorten
 - Kennis van de erkende onderzoeksmethoden voor het opstellen en uitvoeren van een soortenmanagementplan (SMP)
 - Kennis van het uitvoeren van ecologische werkprotocollen